

Slovenski dom

Štev. 140

V Ljubljani, v torek, 22. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Lubiana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 1122

Riuscito attacco di un sommergibile contro un convoglio nemico

Due piroscafi affondati, 26 velivoli abbattuti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nel corso di attacchi contro un convoglio fortemente scortato un nostro sommergibile al comando del tenente di vascello Arcangelo Giliberti da Napoli colava a picco nel Mediterraneo occidentale un piroscifo e ne colpiva un secondo. Un altro di medio tonnellaggio è da ritenersi sicuramente affondato in vicinanza delle coste tunisine ad opera di un nostro aerosilurante.

Velivoli dell'asse hanno attaccato con favorevole esito naviglio alla fonda nel porto di Biserta.

L'aviazione nemica ha compiuto incursioni sui dintorni di Napoli, su Foggia, Spinazzola (Bari), Reggio Calabria, Villa San Giovanni, Castelvetrano, Porto Empedocle, Licata, Siracusa. Risultano complessivamente abbattuti 26 velivoli avversari: 10 dalla caccia italo-germanica e 16 dalle artiglierie contraeree di cui 4 a Napoli, 2 a Reggio Calabria, 8 a Castelvetrano, 1 a Miliccheddu (Enna), 1 a Porto Empedocle.

Nell'azione di aerosiluramento di cui da notizia il Bollettino odierno si sono distinti i seguenti piloti: Tenente Fragola Giuseppe da Torino e Sergente Tassinari Quirino da Bergamo.

A seguito delle incursioni citate dal bollettino odierno sono state finora accertate fra la popolazione civile le seguenti perdite: Reggio Calabria 12 morti, 56 feriti, a Siracusa 5 morti, 22 feriti. In provincia Napoli e centri della Sicilia complessivamente 2 morti e 23 feriti.

Vojno poročilo št. 1122

Uspel podmorniški napad na nasprotnikov konvoj

Dva parnika potopljena, 26 letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1122 pravi:

Med napadi na konvoj, ki je plul v močnem spremstvu, je naša podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Arcangela Gilibertija iz Napolija na zahodnem Sredozemskem morju potopila en parnik, drugega pa zadela. Soditi je treba, da je neki drugi parnik srednje mere bil zadržan potopljen blizu tunizijske obale in to po zaslugi nekega našega torpednega letala.

Osna letala so z ugodnim uspehom napadla ladje, zasidrane v pristanišču Biserti.

Nasprotnikovo letalstvo je izvedlo napade na okolico Napolija, na Foggio, Spinazzolo (Bari), Reggio in Calabria, Villa San Giovanni, Castelvetrano, Porto Empedocle, Licata in Siracusa. Kaže, da je bilo vsega skupaj zbitih 26 nasprotnikovih letal: 10 po italijansko-nemških lovcih, 16 pa po profiletalskem topništvu, in sicer 4 v Napoliju, 2 v Reggiu, 8 v Castelvetranu, eno v Miliccheddu (Enna), eno v Porto Empedocle.

Pri nastopu torpednega letala, ki ga omenja današnje uradno vojno poročilo, so se odlikovali naslednji piloti: poročnik Fragola Giuseppe iz Turina ter narednik Tassinari Quirino iz Bergamo.

Zaradi letalskih napadov, ki jih omenja današnje uradno vojno poročilo, so med civilnim prebivalstvom ugotovili doslej naslednje izgube: v Reggiu 12 mrtvih, 56 ranjenih, v Siracusi 5 mrtvih in 22 ranjenih, v pokrajini Napoli ter po raznih krajih Sicilije vsega 2 mrtva ter 25 ranjenih.

Lepa slovesnost ob otvoritvi novega sedeža za italijansko kulturo

Budimpešta, 22. junija. s. Ob svečani otvoritvi novega poslopja italijanskega kulturnega zavoda za Madžarsko so imeli v Budimpešti lepo otvoritveno slovesnost, h kateri so prišli mnogi odlični povabljeni, med drugimi tudi predsednik ministrskega sveta Kallay ter mnogi drugi ministri. Slovesnost je doživela višek ob prihodu regenta Lorthyja, ki so ga ob vstopu v slavnostno dvorano toplo pozdravljali.

Prvi je govoril minister Amfusso, ki je pozdravil regenta in obnovil tople izraze čustev, hvalečnosti italijanske vlade do madžarske vlade. Pozdravil je posebej tudi župana, ki je dal najpomembnejši kulturni ustanovi fašistične Italije na razpolago zgodovinsko poslopje. Dejal je, da je duhovno zavezništvo med obema narodoma, ki ga je zmeraj hotel Duce, dobilo novo potrdilo, ko je Madžarska duhovno v okviru latinstva dala že dragocene prispevke k npravnemu in političnemu življenju Evrope.

Madžarski prosvetni minister je pozdravil italijanske goste ter se spomnil vseh plemenitih borcev za madžarsko neodvisnost, ki so bili bratje italijanskih velikov Kossutha.

Potem je minister za narodno vzgojo svetnik Bičini predaval o kulturnih odnosih med Italijo in

Nemško stališče ob drugi obletnici vojne s Sovjeti

Berlin, 22. junija. s. Diplomatski sodnik nemškega poročevalskega urada piše, da je danes druga obletnica dneva, ko je Nemčija prišla za orožje in so brž šle za njo najboljše evropske sile, da bi se uprle Sovjetski Rusiji, ki je bila odločena zagotoviti si z vsemi sredstvi ne samo ideološko, temveč tudi stvarno oblast nad evropsko celino in nad vesoljnim svetom.

Ti nameni boljševiških zarotnikov so med drugim jasno razvidni iz besed, ki jih je povedal predsednik Sovjetske zveze Kalinin, iz trditve maršala Vorosilova leta 1939. In iz knjige, ki jo je napisal jud Drafin v daljnem letu 1925., poudarja sodnik nemške uradne poročevalske družbe, ki objavlja obsežne podrobnosti iz navedenih virov.

Enako razvidni se zdi danes Stalinovi nameni, da bi se okoristils spopadom, ki je izbruhnil med zahodnimi državami in med Nemčijo, da bi v ugodnem trenutku Nemčijo napadel, jo pregazil ter nad vso Evropo razvil boljševiško zastavo. To je jasno potrdil sovjetski major Fedor Ivanovič Nodvenedov, ki je vedno živel prav blizu Stalina in so ga Nemci zajeli. Te namene je potrdila tudi knjiga

»Poslanstvo v Moskvi«, ki jo je napisal bivši ameriški poslanik v Sovjetski Rusiji Davies. Da smatra Sovjetska Rusija in Amerika uničenje evropske omike kot pogoj za doseg oblasti nad vsem svetom, je nazadnje razvidno tudi iz knjige Ilije Ehrenburga »Trust za uničenje Evrope«.

In če se vprašamo, nadaljuje člankar, kakšna je v tej zadevi vloga Anglije, je čisto jasno, da ji je v bodoče usojena vloga navadnega vrabca in prav zadržano ne vloga leva, kakor bi sama rada. Treba se je spomniti samo vseh zagotovil, ki jih je Anglija Sovjetom dala ob podpisu pogodbe dne 26. maja 1942, in sicer jim je priznala: pravico do podjarmljenja vseh malih držav, ki na zahodu meje na boljševike; pravico, da se sovjetsko vplivnostno področje raztegne vse do Sredozemskega morja in da si Rusija ustvari vojaška oporišča, ki naj ji zagotove vojaško nadzorstvo nad Finsko, Nemčijo, Madžarsko in Bolgarijo. Objubila ji je uničenje fašizma in narodnega socializma.

Z razpustitvijo kominterne se položaj ni nič spremenil, zakaj Evropa ve, da se nevarnost, ki jo ogroža, ni zmanjšala. Zaradi tega se pripravljajo na

tretje leto boja proti boljševizmu z nespremenjeno odločnostjo ter trdno zaupa v svoje mogočne stvarne in duhovne sile.

Pogum fašistovskih zaupnic v Napoliju

Napoli, 22. junija. s. Medtem ko je v dvorani Zveze bojevnih fašijev glavni poveljnik GIL-a, nar. sv. Feliciani, poročal zveznim podtajnikom in pokrajinskim zaupnicam GIL-a iz Campanije, so se oglasile sirene in naznanile alarm v Napoliju. En sam krik je zaoril po dvorani: »Ostanimo!«, in temu kriku je sledilo navdušeno vzklikanje Duceju. Zvezni tajnik je povabil fašistke, naj gredo v zaklonišče, a se niso hotele premakniti z mesta in so se tudi one pridružile navdušenim manifestaciji vere, manifestaciji, ki je trajala dobro minuto. Potem se je poročanje nadaljevalo ter v redu končalo navzlic temu, da je alarm še vedno trajal.

Plemenito sporočilo branilca Lampeduse

Milan, 22. junija. s. Nekaj dni prej, preden je močnejša sovražnikova sila strla odpor na Lampedusi, je vojak Adello Lozza, ki je bil med junaškimi branilci otoka, napisal častniku V. profiletalske legije fašistične milice plemenito pismo, v katerem pravi med drugim:

»Smo v kočljivem položaju, toda bojni duh je na visoki stopnji in vam zagotavljam, da bomo vsi storili svojo dolžnost. Naša stara baterija bo ponosna na svoje sinove. Naše geslo je točno, in mi enoglasno kličemo: »Zmagali bomo!« Izkoriščam to priliko, da vas prosim tole: Če padem ali pridem v ujetništvo, sporočite moji ženi, da sem ponosen, da sem storil to za domovino in da sem bil vedno vrl fašist. Naj ne joka, temveč naj vzgoji moje drage otroke tako, da bodo ljubili domovino in fašizem.«

Resne slovesnosti v Romuniji ob drugi obletnici vstopa v vojno

Bukarešta, 22. junija. s. Za drugo obletnico vstopa Romunije v vojno bodo danes po vseh mestih v deželi verski obredi za romunske vojake, ki so padli v vojni. V prestolnici pa bodo imeli razstavo pod geslom: »Romunija v vojni.«

Proglas sovjetske vlade rdeči vojski

Stockholm, 22. junija. s. Sovjetska vlada je vojski poslala tale proglas: »Rdeči vojščaki! Poleg najbolj gorečih ljubezni do domovine morate gojiti čustvo sovražstva do nasprotnika. Toda tvoje sovražstvo mora biti neusmiljeno, mora biti dejansko sovražstvo, resnično sovražstvo. Od zore pa do mraka moraš v srcu čutiti en sam glas: sovražstvo! Pobijaj sovražnika v imenu ljubezni do domovine! Pobijaj sovražnika v imenu pravičnosti in tvoje pravice! Domovina ti pošilja blagoslov za tvoje smrtno sovražstvo do sovražnika!«

Tehtne besede na sestanku narodnih združenj novinarjev

Dunaj, 22. jun. s. Na Dunaju se je sestel ob udeležbi številnih novinarjev iz vseh evropskih zvezniških in prijateljskih držav in številnih odposlancev iz nevtralnih držav direktorij zveze narodnih združenj novinarjev, ki bo jutri pričel mednarodno zborovanje. Ob predsedniški mizi je bil navzoč tudi Eks. Ezio Maria Grey, podpredsednik zbornice fašijev in korporacij. Sejo je otvoril podpredsednik zveze nar. svetnik Guglielmotti, ki je pozdravil predsednika Weissa, kateremu ni bilo mogoče voditi seje zaradi ran, dobljenih v vojni. Predsednik Guglielmotti je poudaril važnost manifestacije, ki poteka v gorečem ozračju borbe in v najbolj važnem trenutku velike vojne, v kateri so zastavljene vse energije narodov in ogromni bitki s plutokracijami in boljševizmom. Vojna, je rekel govornik, je vzvišena stvarnost, ki obvladuje življenje in bodočnost narodov ter zahteva vse energije ter mobilizira sleherni voljo, kajti ni mesta za civilno življenje v taki vojni, razen kot funkcija vojne, odpora in zmage. Zaradi tega so narodi po zgledu vojakov, ki se bore, pozvani, da prenašajo najhujše žrtve. Ženske in otroci so znamenani s krizno krvi v mestih, v kateri se vak dan zaganja slepi srd in neizprosno sovražstvo sovražnika. Govornik je nato poudaril visoko poslanstvo odgovornosti, ki pripada tisku, ko se zoperstavlja zavratnim lažem sovražnika in ko dviga in poživlja vero narodov, ki pod vodstvom Duceja in Führerja s trdno žilavostjo hodijo po težavni poti zmage. Govornik je takole nadaljeval:

Angloameričani premišljajo na svojih sestankih tostran in onstran Oceana o najboljšem načinu za zasužnjevanje Evrope, kakor bi jo hoteli kaznovati, ker je dala svetu v vseh časih neizbrpne dobrine svoje tisočletne omike. Nezdružna namera tiranske hegemonije, katero je sovražnik večinoma poveril boljševizmu, se ne bo mogla uresničiti v tem ogromnem konfliktu med duhom in stvarno. Zopet bo duhovnost triumfirala nad vsemi usodnimi besedami. Duce je v svoji zapovedi italijanskemu narodu rekel, da se bo zmaga nasmejela listemu, ki se bo znal četiri ure dlje upirati. Zaradi tega vztrajanje naših narodov ni omejeno po času, kajti njih vera in prepričanje v zmago sta neomajna.

Nemški letalski nastopi ob Azovskem in Kaspiškem morju

Bombardirali so Jejsk in orožarne v zaledju - Napad na ladijski sprevod pred alžirsko obalo - Uničene tolpe v Črni gori

Hitlerjev glavni stan, 22. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je potekel dan mirno. Nemške lahke pomorske oborožene sile so obstreljevale v noči na 20. junija mesto in luko Jejsk ob Azovskem morju. Letalstvo je napadalo tudi orožarne v sovražnikovem zaledju. Na Kaspiškem morju sta bili zažgani dve veliki trgovski ladji.

Pred alžirsko obalo so bili v noči na 20. junija v nekem sovražnem ladijskem sprevodu en torpedni čoln in 8 velikih prevoznih parnikov tako težko poškodovani med letalskim napadom, da se mora računati z uničenjem več teh ladij. V pretekli noči so bile vržene bombe težkega kalibra na pristanišče v Biserti.

Angleški bombniki so leteli preko zasedenega zahodnega ozemlja v jugozahodno Nem-

čijo in metali bombe na stanovanjske predele nekaterih krajev. Prebivalstvo je imelo izgube. Druga letala so izvedla vznemirjevalne polete nad severno Nemčijo in odvrkla nekaj bomb, ki pa niso povzročile omembe vredne škode. Nad zasedenim zahodnim in nad državnim ozemljem so bila sestreljena štiri sovražna letala.

V gorah Črne gore so nemške, italijanske, bolgarske in hrvatske čete v večtedenskih bojih obkolile in uničile močne tolpe, Visokogorski značaj pokrajine in neugodne vremenske razmere, kakor tudi obupni odpor tolpe so zahtevali od vseh uporabljenih čet veliko borbenost in mnogo odповіdi. Letalstvo, ki je v neutrudljivih nastopih posegalo v te borbe, ima znaten delež pri teh uspešnih operacijah. Krvave izgube banditov so zelo velike. Zaplenjene so bile velike množice orožja, vozil in oskrbovalnih sredstev.

Važna določila o razširjenju obvezne delovne službe

Rim, 22. jun. s. Ministrstvo za korporacije objavlja: Potrebe države v vojni zahtevajo širše sodelovanje državljanov pri naporu vseh Italijanov, da se zagolovi vojakom orožje, državi pa sredstva za odpor. Zato bodo s 1. julijem t. l. po načinih, ki jih bodo predpisali posebni razglasi, poklicani v delovno službo državljani obeh spolov, ki pripadajo naslednjim letnikom: ženske, rojene v letih od 1919 do 1925, in moški, rojeni v letih od 1907 do 1925. Poziv v delovno službo se tiče moških, ki niso podvrženi vojaškim obveznostim ali drugim delovnim obveznostim, ter žensk, ki niso v takšnem družinskem položaju, kakršen bo točneje objavljen. Ženske, poklicane v delov. službo, bodo na razpolago zlasti za bližnja poljedelska dela v zvezi z žetvijo in setvijo in se ne bodo mnogo oddaljile iz svojih krajev. Moški bodo razen za morebitno zaposlitev v poljedelski stroki odposlani po primernem urjenju (če bo treba) tja, kamor bo zahtevalo delo, in se bodo pri tem v mejah možnosti upoštevale želje in razmere mobilizirancev samih. Razen te obvezne službe se bo upošteval duh prostovoljnega sodelovanja državljanov brez razlike spola in starosti, tako da se bodo uporabili pri poslih, ki bodo ustrezali sposobnosti vsakogar, vsi, ki bodo zahtevali čast, služiti državi na fronti izdelave. Ministrstvo za korporacije sporoča nadalje, da je v pripravi vrsta ukrepov, ki streme za tem, da se uporabi delovna moč, ki je sedaj zaposlena pri delih, ki niso največje važnosti. Medtem se bodo izvedli že sprejeti ukrepi, s katerimi se bodo opravile vse vrste poslov, ki jih ni smatrali za potrebne, in rekvirirala se bodo vsa sredstva, ki bi postala neaktivna po teh odpravah. Kar se tiče del, ki jih odreja vojaške oblasti, se bo pospeševalo ustanavljanje delavskih stotnij, ki so

uvrščene v tehnične čete, ki sestavljajo osredotočeno organizacijo in predstavljajo gibčen ter uspešen pripomoček za izvršitev nujnih del. Izbira v obrtni stroki se bo nadaljevala vedno nagljeje. Ustrezajoč številnim pobudam vojnih pohablencev, bojevnikov in delavcev, ki so zaposleni v vojnih industrijah, si vlada pridruže, da bo zvezala izvrševanje dolžnosti v delovni službi s pravico živilskih in oblačilnih izkaznic. Notranje ministrstvo je z namenom, da bi se nihče ne izognil delovni obveznosti, zlasti pa, da bi se je ne izognili nearijski državljani, ki med drugim nimajo vojaške obveznosti, zapovedalo mobilizacijo 18-letnikov Židov (od 1907 do 1925), ki bodo prav tako odposlani na delo v kraje, določene po ministrstvu za korporacije.

Podpredsednik Guglielmotti je nato pozdravil padle in bore na vseh frontah ter novinarje, ki družijo v prvih črtah besedo z zgledom. Končno je predlagal, naj se predsedništvo zborovanja poveri tovarišu Sundermannu kot poklonitev zavezniški Nemčiji, ki je zborovalec gostoljubno sprejela. Generalni tajnik baron Du Prel je poročal o delovanju zveze po sestanku v Benetkah do danes. Nato so govorili razni šefi delegacij, ki so prinesli pozdrave držav in poveljevali visoko poslanstvo novinarstva v novem redu. Ob velikem odobravanju so bile prečitane pozdravne brzojavke, ki so jih zborovalci poslali Duceju in Führerju ter otvoritvena poslanica, katero je zborovalcem poslal nemški minister von Ribbentrop.

Nepopisno zverstvo Anglosasov nad Napolijem

Napoli, 22. jun. s. Med predvčerajšnjim letalskim napadom na okolico Napolija so sovražni letalci vrgli več bomb v park Rimembranza. Sovražnikovo divjaštvo je podrla številna drveca, ki so bila vsajena v spomin na padle junake iz prejšnje svetovne vojne. Kakor vedno razdiralni divjaški bes gangsterjev iz zraka tudi tokrat ni prizanašal nobeni stvari in se je prav nalašč zagnal proti takšnim ciljem, ki nimajo nobene vojaške važnosti, kakor na primer bolnišnice in pokopališča. Tokrat gre potem za drevesa, ki nimajo nobenega pomena, razen simboličnega, v kolikor spominjajo na tiste, ki so se junaško žrtvovali za svojo domovino. To novo razbojniško dejanje je zbudilo največje ogorčenje med napoljskim prebivalstvom, ki se v svojih srečih spominja, da so njihovi junaški sinovi, ki so nanje na ta način ohranili spomin, padli navzlic temu, da so se borili na strani vprav onih Angležev in Amerikancev, ki se tako malo ozirajo na žrtve italijanskega naroda, ki padajo danes pod nezaslišanim divjanjem, ko sovražnik ne upošteva niti najosnovnejših zakonov človeške časti.

Kmalu bo zapel srp po poljih

V naši pokrajini pridelamo letno povprečno okrog 60.000 stotov pšenice, pol milijona kg rži in okrog 32.000 stotov ječmena

Ljubljana, 22. junija.

Blizu se konec junija in naši kmečki gospodarji že hodijo po poljih gledat, kako zore pšenica, rž, ječmen, zakaj blizu se čas, ko bo treba nabrusiti srpe in jih dati v roke marljivim žanjicam, da požanjejo, kar je letos v žitu podaril Gospodar njiv.

V naših krajih prvi dozori ječmen, ozimni seveda. To je po navadi okoli sv. Petra in Pavla. Letošnji pomlad je — zlasti v juniju — precej deževalo in se je zoritev za nekaj dni zavlekla, vendar bomo konec junija že dočkali prvo žetev ječmena, ki kaže prav lepo in je klasje že prav lepo rumeno in kleo, dasi je žito še nekoliko poležano zaradi zadnjega deževja in krajevnih neviht, pa je upati, da si bo v nekaj dnevih, posebno če bo lepo vreme, še dobro opomoglo. Ječmen je sploh že v jeseni kazil prav lepo. Ker na zimo dolgo ni hotelo biti snega, je vse žito, zlasti pa ječmen, tako ozelenelo, da so ga morali gospodarji nekoliko pokositi, toda na spomlad je zopet bujno pognal. Ječmen so pred to vojno naši gospodarji sejali največ zaradi ješprenja, ki je tipična slovenska narodna jed, manj pa zaradi moke, dasi je kruh iz ječmenove moke prav okusen. Sedaj pa je seveda ječmenova moka prav dobrodošla. Ješprenj so včasih naši mlinarji pridobivali iz ječmenovega zrnja v stoph kakor kašo iz prosa, sedaj pa obrnjo delajo največ s pomočjo posebnega mlinškega kamna, tako imenovanega pšenarja. Pivovarniškega ječmena v naši pokrajini ne sejajo. Poprej ga je ljubljanska pivovarna uvažala iz Banata, sedaj pa iz severne Italije.

Kakor vsa ostala žita, tako tudi ječmen pri nas zgolj žanjejo, le nekateri gospodarji so uvedli novost za naše kraje, namreč, da ječmen — kose, kar je seveda hitreje, a prav tako dobro. Med prvo svetovno vojno je v naših krajih delalo na poljih dosti ruskih ujetnikov. Ti so prvi pokazali našim kmetom, kako se ječmen kosi in ne žanje.

Teško pa bi bilo pripraviti našega kmeta, da bi kosil tako zlahkni žiti kakor sta rž in pšenica. Za ječmenom prva dozori rž, nato pa pšenica, toda to je že v mesecu juliju. Rž in pšenica gresta pri nas izključno za moko. Za kaj drugega naš kmet ne bi dal žita, najmanj za žganjkuho, še manj pa za živalsko krmo. Ržen kruh je prav dober, redilen in hranilen pa še bolj kakor oni iz pšenične moke, ki je pač finjši. Zanimivo je, da pri nas — čeprav

smo v vzhodni Alp — sejajo več pšenice kakor pa rži. Tam, kjer ne uspevajo ne rž ne pšenica in celo ječmen ne, tam sejajo tudi oves za človeško prehrano. Celi naši rodovi so zrasti ob ovsenjaku, to je kruhu iz ovsene moke in ob ovsni kaši, ki je izredno redilna in močna, zlasti za otroke.

Prosa so včasih sejali pri nas zelo mnogo, saj je bila prosena kaša prejšnjim rodovom to, kar je današnjemu krompir. Prosa je hvalježno žito, ker daje v primeri s semenom obilen pridelek 25 do 30 kraten, če je količjak ugodna letina. Prosenka kaša je bila nekoč važen izvozni pridelek Kranjske, celo na Dunaj in v Italijo jo je izvažala. Sedaj se kmetije zopet bolj vračajo k prosu in tako vidimo, da ga sejajo čedalje več. Prosa je zlasti dobrodošla za pičo perutnini. Prosa žanjejo pri nas okoli Malega Smarna, torej v prvi polovici septembra.

Koruzo, ki je doma v Južni Ameriki, je bila k nam zanešena že pred mnogimi leti, njena kultura pa se vedno bolj širi, ker daje ob dobrem gojenju zanesljiv in kar obilen pridelek, dobrodošel za človeško prehrano, pa tudi za krmo živalim, zlasti prašičem in perutnini.

Ajda ne spada med žitarice, — njena najbližja sorodnica je travniška kislica — pa so jo včasih pri nas zelo mnogo sejali. Ajdovi žganci — ti vendar veljajo še vedno za našo narodno slavnostno jed, pa tudi ajdov kruh je prav tečen. Tudi ajdova kaša je uporabna na isti način kakor ricimo riž. Je pa ajda zelo nezanesljiv pridelek, odvisen od muhavosti poznega poletja in jeseni. Zato so pred to vojno kmetije po ječmenu in drugem žitu rajši sejale repo na zorana strnišča kakor pa ajdo. Sedaj sredi vojne pa zopet sejajo ajdo, saj je v teh časih ajdova moka dvakrat dobrodošla.

Povprečno pridelava ljubljanska pokrajina letno kakih 6.500.000 kg pšenice, do 550.000 kg rži, približno 340.000 kg soržice (mešanice rži in pšenice) in približno 3.250.000 kg ječmena. Za koruzo, prosa in ajdo ni podatkov, se pa menja vsako leto. Na glavo vsakega prebivalca pride povprečno letno 34 kg krušnega žita, kar je seveda dosti premalo in je zato ljubljanska pokrajina slej ko prej navezana na uvoz od drugod.

Bog daj ob letošnji žetvi žanjicam dober uspeh, tako da bo poplačan sejalčev trud!

Slepar s ponarejenim saharinom obsojen

Ljubljana, 22. junija.

V Ljubljani in tudi po deželi so pred leti, ko je teklo normalno življenje, vzbujale razne kokainske in saharinske afere veliko prahu in veliko razburjenje med oškodovanci, ki so postali žrtve premetenih sleparjev s ponarejenimi mamili. »Kokainisti so priselili težke tisočake, ko so prodajali ponarejen kokain za pristen, prav tako so sleparili s saharinom, ki pa takrat ni šel v tako dober kup in promet kakor v sedanjih časih. Sleparji so znali vse ponarejati, celo originalne skatlice, v katerih je nemška tovarna pošiljala v svet svoj kemični produkt. Mesto pravega saharina ali pravega kokaina so ponarejevalci mešali v skatlico različne zmesi, tako sodo in fižolovo moko, na vrhu skatlice pa so dajali zelo tenko plast kokaina ali saharina.

Brivski pomočnik France Virant, rojen 11. oktobra na Škrabčnem Bloke, se je spomnil na stare trike saharinskih sleparjev. Že zgodaj je začel slepariti in so mu bile prevare nekaj stalen vir življenjskih dohodkov in zaslužkov. Lani je bil zaradi sleparije obsojen na 15 mesecev strogega zapora, ker je nastopal kot lesni markante, a je prodajal tuj les kot svoj. Bil pa je lani oktobra pomiloščen. Komaj je prišel iz zaporov, že se je spet spravil na razne sleparije. Tihotapil in trgval je s saharinom, po katerem je sedaj povsod veliko povpraševanje, tudi nekateri dogajajo radi kupujejo, da ga potem z velikim dobičkom pretope v druge dobrine.

Ko je France Virant tako-le trgoval s saharinom, pa je prišel na staro misel, da bi se dal tudi ponarejen saharin pri lahkovernih ljudeh dobro vnovčevati. In šel je na delo!

NJIVA je naprodaj na deželi, tik farne cerkve, pripravna za stavbišče. Ponudbe na Kmezijsko društvo Dobropolje.

Kupin 250 em N. S. U. ali D. K. W. eventualno tudi zamenjam za Puch 200. Za doplačilo dam tudi mesto denarja kakšne druge dobrine. V poštev pridejo malo rabljeni stroji. Ponudbe nasloviti v par dneh na Petrič Franc, Blatna Brezovica 10, Vrhnika.

Izdelovalnica saharina

Iz raznih gostilniških in drugih pogovorov je podjetni France posnel, kako so včasih ponarejali saharin. Sam je hitro skoval načrt. Na nekem stanovanju na periferiji mesta proti severu, kamor se je zatekal k svojemu prijatelju in ožjemu rojaku, je začel sam fabricirati saharin. Nakupil je najprej nekaj kg riža, ki ga je spralil, nato pa zmel. Da bi dobil primerne, originalne skatlice, sam sliče zavoj, je stopil v stike in zveze po posredovalnih in znanih z ljudmi, ki so bili strokovnjaki v izdelovanju etiket in skatlic. Pri tem mu je bil desna roka njegov ožji rojak, 36-letni Matija Turk, doma z Ravnika na Blokah, samski ključavničar. Še druge osebe, ki so bile obtožene, so stopile v akcijo. Preskrbele so Virantu lepa, od Bonachevo kartonažne tovarne izdelane skatlice, ki so sličile originalnim, druge osebe pa so Virantu napravile tudi etikete z napisom »Chemische Industrie. Virant je plačal za 600 skatlice 600 lir, torej za vsako po 1 liro, za etikete pa po 0,25 lr. In začela se je nato trgovina kar na debelo.

Promet s saharinom

Slepar Virant je začel tako-le sredi lanskega decembra in je posloval tja do srede letošnjega marca. Najprej je nekoga kmeta opeharil za lepo suho meso in klobase, ki mu jih je obljubil, da jih izroči naznačeni osebi, toda Virant je z blagom pobežnil in izginil. Kar na debelo pa je začel prodajati ponarejen saharin. Brez vsakega tržovskega lokala je kar po cestah in ulicah, po zakonitih breznicah in drugod ponujal svoje blago in ga hitro razpečeval. Skatlica je bila po 10 lir, a je morala interesirana stranka vzeti najmanj 20 skatlic. Virant je s ponarejenim saharinom premamili tudi nekatero trgovko, tako trgovko Ano Svetinovo na Kongresnem trgu št. 3 za 30 skatlic, za katere mu je plačala 200 lir, Koritnika Jožeta Pred škofijo prav tako za 200 lir za 20 skatlic. Obtožnica navaja, da je France Virant opeharil 6 interesentov za okoli 2000 lir. Koliko ljudi pa je dejanski osleparil na omenjeni način, ni znano, kajti jasno je, da mnogi oškodovanci iz blamaže in sramežljivosti niso so-

Druga obletnica sporazumov med Italijo in Hrvaško

Solija, 21. junija. s. Tednik »Bolgarska besedac piše v nekem svojem dopisu iz Zagreba ob obletnici italijansko-hrvaškega sporazuma med drugim naslednje:

»Ob drugi obletnici tega dogodka smatramo za dolžnost poudariti velik pomen sporazumov glede sodelovanja med Italijo in Hrvaško. Ante Pavelić je vedel, da je Italija, prenovljena po Mussolinijevih pobudah, razumela pravične težnje hrvaškega naroda in ji je izkazala pomoč, ki jo je bilo potrebno hrvaško ustaško gibanje, ki je navzle vsem žrtvam zastavilo vse sile za obnovitev hrvaške države. Tako se je pomoč

ustaškemu boju kmalu pretvorila v sodelovanje med fašizmom in ustaškim gibanjem, sodelovanje, ki se je izkazalo za posebno tesno po obnovitvi hrvaške države. Od tedaj je hrvaški narod pokazal, da zna ceniti svoje prijatelje in svoje zaveznike in da je pripravljen, zastaviti svoje najbolje sile za veliko delo nove Evrope, zavedajoč se, da izpolnjuje s tem svojo lastno in evropsko zgodovinsko dolžnost. Zella hrvaškega naroda je: — končuje omenjeni bolgarski list — »da bi tudi v bodoče usmerjal vsa svoja prizadevanja k prijateljstvu in zavezništvu z Italijo do končne zmage.«

Brezplačne zdravniške preiskave

Visoki komisariat sporoča, da bo sanitetna avtokolona dajala nasvete in opravljala zdravniške preiskave tudi v Ljubljani, in sicer v dneh od 21. do 30. junija. Brezplačno bo delovala vsak dan od 8—12 in od 16—18.30 v Lichtenurnovem zavodu na Ambroževem trgu.

Lipa v cvetju

Komaj je posijalo malo toplejšo sonce, že je pognala lipa v cvet. Razkošne krošnje se bohote v lipovem cvetju. Vsaka najmanjša vejica ima že cvetove, veje so kar bele nežnega rumenkastega lipovega cvetja. Kako prijeten in osvetojuč je sprehod pod lipami, ki dajejo od sebe tako blažen vonj. V drevinah pa je vse živo skrbnega in pridnega čebelnega zaroda, ki leta od vejice do vejice, od cveta do cveta in nabira iz medenih čašic sladki sok. Globoko v cvetne čaše segajo pridne delavke s svojimi dolgimi rilci in srkajo, srkajo. Obtežene s cvetnim prahom in lipovim sokom hite potem v panje, kjer odlagajo v pripravljene celice tisto, kar so prinesle. In tako gre z njihovim življenjem dan na dan, posebno pridne pa so, kadar sonce toplo pripeka. Pa ne le čeblice, ampak tudi številne druge žuželke obletavajo lipovo cvetje in srkajo sladko medico. V lipovih krošnjah je podnevi kakor v panju; vse leze, vse hiti, vse je tako neumorno na delu — prava slika življenja, nenehnega delovanja.

In ljudje? Tudi ljudje niso pozabili na lipo. Že od nekdaj je bilo lipovo cvetje visoko čislano in ljudje niso poznali skoraj boljšega čaja, kakršen je bil lipov. Kako prijetno je v zimskih dneh popiti čašo lipovca, in če vržete v skodelico še nekaj žlic pravega medu, pa imate imenitno zdravilno pijačo, ki vam takoj prežene nahod ali prehlad. Lipa pa je posebno cenjena sedaj, ko nimamo na razpolago tolikih vrst raznih drugih čajev. Da, tudi ljudje so postali v teh dneh silno pridni in hite obirati cvetne krošnje, čeprav še nekatera drevesa niso v polnem cvetju. Ob debelih stojajo pristonjene lastve in v drevinah je polno pridnih obiralec. Vrečice imajo privezane okrog pasu, da jim pri delu niso v napotje, sede na močni veji in obirajo. Ko so vejo oskubili, se pomaknejo malo višje, kjer je spet bogatejša cvetja. Vrečica se polni, dokler ni zvrhana. Potem gredo obirati proti domu. In tako gredo na obiranje vsak dan; vsak dan nova vrečica zdravilnega cvetja; vsak dan nabranega za Bog ve koliko čajev. Pa ne le za domačo uporabo, ne, tudi za prodaj nabirajo pridni fantiči. Kakor vsako leto, tako bo šel lipov cvet tudi letošnje leto dobro v denar. In prav lepe denarce se da zaslužiti. To pobiči iz prejšnjih let že dobro vedo. Lipovec potem prodajajo ali še sveže, ali pa ga doma posuše in ga tako posušene prodajajo. Posušeno je seveda dražje, ker je lažje in tudi precej izgubi na teži. Vsak: nežna žuželka pridna čebela in človek kujieta iz lipovega cvetja svojo korist, ta na tak, drug na drugegačen način. Vsem pa je lipov cvet tisti, katerega čakajo, da se razbrsti, da se razcvetva in da postane zrel.

Lipo so v cvetju, pojdi človek in naberi si še ti zdravilnega cveta!

dišču prijavi, da je tudi nje Virant osleparil s ponarejenim saharinom.

Virant in Turk sta se pri teh poslih izdajala tudi za detektiva. Z Virantom in Turkom je sedelo na zatožni klopi še 5 drugih obtožencev, ki naj bi bili vedoma in naklepoma pomagali prvemu in glavnemu obtožencu pri saharinskih sleparijah. Rezultat dalje razprave pred malim kazenskim senatom je bil tak, da sta bila obsojena le dva obtoženca, ostali pa oproščeni zaradi pomanjkanja dokazov v smislu §-a 280 k p.

France Virant je bil zaradi zločina obrtne prevare in drugih prestopkov obsojen na 1 leto in 6 mesecev robije, drugi Matija Turk pa zaradi sodelovanja pri prevarah le na 4 mesece strogega zapora. Virant bo moral presedeti tudi ostanek prejšnje kazni, ki mu je bil pogojno za 5 let odpuščen v smislu lanskega amnestijskega ukaza.

† Lampe I. in Rebolj I.

Št. Jurij, 22. junija.

Pri napadu komunističnih krdel na Št. Jurij pri Grosuplju oziroma na okoliške vasi, kjer so roparske tolpe, kakor smo že poročali, pretekli teden doživeli zelo hude poraze, saj je padlo izredno mnogo članov roparskih tolp, mnogo so jih ujeli, precej pa se jih je predalo, sta padla blizu Št. Jurja pri Grosuplju Rebolj I., doma iz Sela pri Smarju, in Lampe Ivan, iz Zaplane nad Vrhniko.

Pokojna so pokopali ob številni udeležbi prijateljev padlih borcev in ljudstva. Ohranimo junaška borca v spominu in molimo za pokoj njihovih duš!

Razstava Miloša Šušteršiča

Pred dobrim pol letom je v Ljubljani prvič razstavljal svoja dela do tedaj še neznan slikar Miloš Šušteršič pod naslovom »Dolcaja vas«. Prva razstava je imela dosti uspeha pri obiskovalcih in pri interesi. Šušteršič je po razstavi vztrajal na svoji poti ter delal dalje. Letošnja pomlad mu je dana kopico motivov, ki jih je ujel na platno. Plod tega njegovega dela je sedanja razstava, ki jo je priredil v trgovini Kos v prehodu nehotičnika. Razstavljenih je 15 olj, in sicer samih krajin. Slikar pripoveduje, da je ta dela slikal leta od marca do maja, sredi najlepše pomladi, in sicer največ v okolici Velikih Lašč.

Šušteršič ima neko svojstveno noto, je tipičen impresionist in prav-impresionističen način slikanja svetlobe in motivov so morda najbolj prilaga naši krajini, katere »poet v sliki« hoče biti šušteršič. O motivih pa naslov razstave »Moja pomlad« pove dovolj. Šušteršič je močan v barvah, dovolj jasen v obrisih, glede svetlobe na ljubi bolj motne, nekoliko zamegljene tone. Očitno se mu pozna sola naših starejših impresionistov Jankoviča in še posebno Jame. Ta sola mu ni bila v škodo.

Čeprav traja ta razstava komaj šele nekaj dni, je že vzbudila pozornost občinstva, ki rado prihaja gledat razstavljenе slike.

Romunski minister za narodno obrambo general Pantazi je v svojem govoru ob drugi obletnici vojne proti Rusiji dejal, da bo vojna proti sovjetski Rusiji živela v zgodovini romunskega naroda kot najbolj junaška doba, ker ta vojna ni politična domisleca, marveč resnična življenjska potreba, ki jo prevega gon po ohranitvi naroda pred smrtno nevarnostjo.

Mesto Bilbao je praznovalo četrto obletnico svoje osvoboditve. Slovesnost je bila velika in pri njej so sodelovale velike množice delavcev, miličnikov in vojakov.

Bivši španski rdeči general Miaja je v imenu svojih voditeljev Negrina in Trieta zaprosil, da bi Združene države sprejele med svoje vojske 20 tisoč bivših miličnikov, ki bi se pod posebnim španskim poveljstvom radi bojevali »za omiko«. Vest je zbudila toliko večje presenečenje, ker je bilo znano, da so rdeči španski voditelji doslej mirno uživali uropano bogastvo, ki so ga odnesli od doma. Zdaj bi se pa radi pripravili, če bi prišlo do kakih političnih sprememb.

Voditelji zveze za indijsko neodvisnost so izjavili, da je imenovanje Wawellovo za indijskega podkralja Churchillov tvegav poskus, da bi z enim mahom rešil indijsko vprašanje. Voditelji za indijsko neodvisnost pa so prepričani, da bo Wawell zadnji indijski podkralj.

Svedski poslanik v Bukarešti je ob priliki 85-letnice svedskega kralja Gustava poklonil romunskemu podpredsedniku prof. Antonescuju 225 tisoč lejev kot darilo svedskih trgovskih podjetij v Romuniji za vdove in sirote romunskih vojakov, ki so junaško padli za domovino v sedanjih vojnih.

Vancejev obraz je postal hladin in resen. Mož je bil zamišljen v svojo smotko. Markham je tedaj vstal in vprašal odločno: »Kdo, gospa, pa naj bi bil tisti, ki bi iz kakšnega posebnega namena rad vašega moža obdolžil tega zločina?« Oči gospe Blissove so postale nemirne, a samo za trenutek. »Tega ne vem,« je odgovorila. »Pa je res kdo to poskušal?« »Vi sami ste postavili to domnevo, gospa, ko ste postali pozorni na tisto zaponko s skarabejem. Reklil ste, da jo je prav gotovo kdo moral položiti k truplu gospoda Kyleja.« »In kaj naj se to pravi?« je brž vprašala Meryt-Amen nezaupljivo. »Razumljivo je, da je bila moja prva misel, braniti svojega moža.« »Pred kom?« »Pred vami in pred policijo.« »Mar vam je žal, da tega niste storili?« je nepričakovano segel v besedo Markham. »Prav gotovo ne!« Vzravnila se je na svojem stolu in nemirno pogledala proti vratom. Vance je to opazil in jo skušal pomiriti: »To je samo policist iz veže. Gospod Salveter je v svoji sobi... in ne more slišati.« Gospa Blissova si je hitro zakrila z rokami obraz in videti je bilo, da jo je mraz spreletel. »Mučite me,« je dejala tiho. »Vi pa me opazujete skozi prste,« jo je zavrnil Vance z nekoliko šaljivim glasom. V hipu je vstala in ga ježno pogledala.

»Prosim vas, ne recite mi: kako si vendar upate...?«, je jo prehitel Vance posmehljivo. »Ta fraza je že preveč obrabljena. Le sedite spet nazaj... Hani vam je povedal, mislim, da v vašem materinskem jeziku, da je davi nekdo dr. Blissu nartresel opija v kavo. Kaj vam je še povedal?« »Samo to.« »Gospa je spet sedla. Videti je bila izčrpana.« »Ali ste vedeli, da je opij zgoraj v stekleni omari?« »Ne, tega nisem vedela, tudi ne čudim se ne, če je bil.« »Kaj pa gospod Salveter, ali je on vedel za to?« »Oh, brez dvoma... če je bil opij le še tam. On in gospod Salveter sta imela nalogo, skrbeti za zdravila.« Vance jo je na hitro osvrknil s pogledom. »Čeprav Hani zanikava,« je nato dejal, »sem vendar skoraj trdno prepričan, da je skatlico od opija našel v sobi gospoda Salveta.« »Tako?« Zazdelo se mi je, da je pričakovala to obvestilo. Vsaj presenetilo je to prav nič ni. »Sicer pa bi jo bil Hani lahko našel tudi v vaši sobi,« je nadaljeval Vance. »Nemogoče! V moji sobi bi je že ne mogel nikdar najti!« Ponosno je dvignila glavo, a ko so se njene oči srečale z Vancejevimi, jo je spet sklonila. »Res ne vem, kako naj bi bilo to mogoče,« je še prestavila s slabotnim glasom. »Morda se motim,« je pomrmral Vance. »A povejte mi, gospa Bliss, še tole: ali ste se davi, potem ko ste odšli z gospodom Salvetrom zgoraj, vrnili v zajtrkovalnico še po drugo skodelico kave?« »Jaz... jaz...« je globoko vzdihnila. »Da!... Kaj je to kaj hudega, če sem prišla še drugič po kavo?« »Ste srečali Hanija?« »Ne, on je bil v svoji sobi... bolan... Njemu sem poslala kavo v sobo.« Heath je nejevoljno pogodrnjal: »Joj, to so pa res velika odkritja!«

»Prav imate, gospod narednik,« je šaljivo pritrdil Vance. »Presenetljiva odkritja. Gospa Blissova nam neizmerno pomaga.« Spet se je obrnil k njej. »Vi gotovo veste, kdo je umoril gospoda Kyleja?«, je prijazno vprašal. »Da... vem!« Te njene besede so bile kakor izbruh jezice in sovrašstva. »Pa veste morda tudi, zakaj je bil Kyle umorjen?« »Tudi to vem.« Na njej se je pokazala nenadna sprememba. Strah in mrznja sta se nekam čudno združevala v njej. Bridka žalost na njenem obrazu je globoko učinkovala name. Heath je z nerazločnim glasom nekaj pogodrnjal, nato pa zagrozil: »Vi nam boste torej povedali, kdo je morilec gospoda Kyleja, ali pa vas zaprem kot sokrivca oziroma kot glavno pričoo.« Pri tem je sukal svojo cigaro pred njenim obrazom. »Le mirno kri, gospod narednik! Vance je vstal in potrepil Heatha po rami, kakor bi ga hotel že s tem pomiriti. »Zakaj pa se vam tako zelo mudi?« Saj vendar ne bi imeli ničesar od tega, če zdaj primemo in zapremo gospo Blissovo... Sicer pa je sum, ki ga ima ona, lahko zelo utemeljen.« Oglasil se je Markham in vprašal: »Imate morda kak utemeljen razlog za to, kar trdite, gospa Bliss? Ali kak poseben dokaz, ki bi obremenil zločinca?« »Nimam nobenega zakonitega dokaza,« je mirno odgovorila gospa. »Toda... toda...« Njen glas je pri tem postal nemiren, glava pa ji je zdrknila na prsi. »Mislim, da ste šli davi okrog devetih z doma.« Podoba je bila, kakor da jo je Vancejev mirni glas spet opogumil. »Da... kmalu po zajtrku.« »Ste šli kupovat, ne?« »Na četrti aveniji sem sedla v taksi, da se odpeljem k Altmanu. Nisem našla, kar sem iskala in sem sklenila peljati se dalje s podzemsko železnico. Šla sem k Wanamakerju, pozneje sem se pa vrnila k Lordu in Taylorju. Nato sem se podala k Sacksu, slednjič pa v neko majhno trgovino na aveniji Madison...«

Če iščeš senco, sonce in razvedrilo

Meščani naj na sprehodih še bolj skrbno pazijo, da ne bodo delali škode, ki je le delo brezvestnežev

Vrednost naših naravnih parkov in sprehajališč znamo ceniti šele tedaj, ko iščemo prijetnega, pa tudi potrebnega oddiha v senci košatih deves, in kadar si zaželimo potrebne samote, da si vsaj malo pomirimo naše rable in občutljivo živce. Včasih so Ljubljancem skoraj podcenjevali naše mestne parke, če pa jo danes mahneš v kateri koli del našega lepega mesta, boš našel skoraj v vsakem kotičku, kjer je le nekaj kostanjev ali lip ter nekaj klopic, dovolj ljudi.

Tivoli je ponos naše Ljubljane

Le pojdite ob sončnem dnevu tja, pa boste videli, kako zelo ga cenimo vsi — od mladih do starih, od civilistov do uniform. Zdjaj so dobili svoj kotiček na levi strani še otroci in zadnje dni že spuščajo po novem bajerju ladje in čolne ter postavljajo mlinčke v »potočki«, ki »izvirajo« pod praktičnim vodnim pršilom, kjer si lahko kar stoji in le z mahnim pripogibom ugasiš žejno in razvedriš ob pogledu na živahne otročiče ter na bela laboda, ki se ponosno zabata po sinji vodi in vabita tvoje oči na sosednji mestni vrt.

Lahko rečemo, da je Tivoli iz leta v leto lepši in privlačnejši. Zadnji dve leti je sicer dobil po svojih praktičnih grediščah s krompirjem in drugimi zelenjavami malec drugačnega lica, vendar je še vedno dovolj lepih rožnatih gredišč, zelenja in cvetja. Pa tudi ptičke in veverice ti delajo kratek čas in se ti pridružijo, če le imaš zanje kako malenkost za pod kljunček. Kako lepo je šele, če jo mahneš malo

najprej skozi »Tičistan« v osrčje Rožnika

Lepe gezdne poti čez »francoske sance« te vodijo na »kreber«, in ko se ozreš naokoli in ti v očeh zarezane planine, potem čutiš vso toploto in lepoto božje narave in naše zemlje. Ti izleti so zdaj seveda namenjeni le bolj mladim, saj stari zljasti upokojenci, se že kar zadovolje na klopcah na desnem kotičku v Tivoli, kjer padajo karte po od dežja obrušeni mizah v obzoru dima iz pip očevcev. Takole okrog 40 do 60 se jih zbere skoraj vsak dan v tem kotičku.

Prav lep je sprehod skozi Rožno dolino pod Rožnikom. Kdo je pred leti vedel za toliko lepih kotičkov kot danes? Če jo mahneš v nedeljo po večni poti, boš videl vse polno slik: družine se zbirajo, majhne družbe z odbojno žogo jo mahajo na svoja stara mesta, kjer bodo preživeli sončno popoldne, fantički spuščajo eroplance, po cesti pa se po gozdnih stezicah izgubljajo v gozd skupine ljudi, največ otrok s kanglecami in lončki, da bodo nabrali borovnice. Skoraj ni kotička, kjer meščani ne bi našli sence, sence in razvedrila.

Prav radi hodijo ljudje tudi v park na Mirje. Mojster Plečnik je dal rimskemu zidu svoj pečat.

Med vitkimi in mladimi topoli

se vrste klopca za klopco, da jih na prvi pogled niti ne opaziš, ko gledaš lepe, cvetlične vrtove okrog lepih vil ponosnih Mirjanov. Tu je res »Mirje«, zato tako radi pridejo semkaj meščani iz drugih delov mesta, kjer ni toliko prijetnih zatočišč. Trnovčani se ponajša s svojim »parkom« od cerkve pa do izliva Gradaščice.

Pa hiti nemirno dalje. Ob Gruberjevem kanalu ga najdeš na samotni poti. Če jo mahneš proti Štepanju vasi in proti Fuzinam, se ti zdi, kakor da bi bil že na deželi. Zrak ti zavojna po suhem senju in bežiš dalje kot nezadovoljnej v večni nemirnosti, ki hočeš roko, če ti kdo ponudi prst. Kako lepi so sprehodi po mehkih stezicah mimo v vetru se zibajočih žitnih njiv, nad katerimi se dviga v krogih škranjček in ti žvrgoli in »poje beli dan, naznanja hrib in plan«.

Meščan je lahko hvaležen

Meščan in kdor koli, kogar vodi pot mimo žitnih njiv, je lahko hvaležen, da sme tudi in si umiri trudne živce. Večina ljudi je brez dvoma tudi hvaležna. Žal le in obsojanja vredno je vedenje nekaterih, ki prihajajo na te sprehode in uničujejo žito. Nekateri posetniki iz okolice se že pritožujejo nad brezvestneži, ki hodijo poležavati celo v žito. Tako pomagajo že itak premočnemu junijskemu deževju večat škoda. Take primere naj gospodarji brez razlike na osebo in spol takoj prijavijo oblastnim organom, če škodljivce zasajajo pri dejanjih in jih bo potem oblast kaznovala. Zločinski je, če se kdo naslaja na račun žuljev pridnih rok in uničuje življenjske pridelke, ki so danes tako dragi in zato toliko več vredni.

Pa preidimo spet na sprehod. Lep je tudi sprehod k Sv. Križu, od koder se lahko peljemo v mesto s cestno železnico.

Prav prijeten je tudi sprehod na Kodeljevo in na Golovec, ki je prav zadnje dni zaradi borovnic še posebno oživel. Pa tudi na Grad je zdaj dovoljena pot in po vseh obhodih najdeš tudi tu razvedrilo, sence, pa tudi senco, če jo le iščeš in si jo želiš; obenem pa je od tod lep razgled na mesto in okolice.

V Ljubljani je tudi mnogo drugih kotičkov, kjer lahko malce posedemo in se odpočijemo. Skoraj povsod, kjer stoji drevesa, že najdeš klopico — tam od Leonišča, Vodnikovega trga, pred vseučiliško knjižnico, pred palačo okroglega sodišča itd.

Če boš obiskal vse te lepe kotičke, boš lahko priznal: naše mesto ima mnogo lepih naravnih vrtov, kjer se lahko razvedriš, če pa se s temi še ne zadovoljiš, jo mahni pod gostilniško lipo, kjer si lahko s cvičkom, pivom ali oranžado potolažiš žejo, pa tudi želodček.

ŠPORT

Slabi rezultati na nedeljski lahkootletski prireditvi

Preteklo nedeljo je Lahkoatletska zveza izvedla prvi del tekmovanja za prvenstvo ljubljanskih lahkootletskih moštev. Prireditve je bila na Stadionu v dopoldanskih urah. Že takoj spočetka moramo pibiti, da prireditve še daleč ni dosegla svojega namena. Rezultati, ki so bili doseženi v poedinih disciplinah, bi bili v čast lahkootletinjam, atletom pa res ne morejo biti v noben ponos. To lahko trdimo tem bolj, ker na 100 m ni bil dosežen nič boljši rezultat kot 12,3. Postavil ga je Jereb od Ilirije. V disciplini je nastopilo 5 atletov. Prav tako slabi časi so bili doseženi v teku na 400, kjer je tudi nastopilo 5 atletov, pa so vsi potrebovali za progo več ko 1 minuto. Še največ sportnega užitka je bilo pri disciplini 1500 m. Edino pri tem teku je bilo nekaj borbe iz katere je izšel kot zmagovalček Hermizan Starman. Tudi časi so zadovoljivi. Startalo je več atletov kot v poedinih drugih disciplinah. »Damski« rezultat je bil dosežen tudi pri skoku v višino. Nihče od tekmovalcev ni skočil višje od metra in pol. V metu krogle je dosegel prvo mesto »in ali« Milanovič (mož je imel namreč nogo v mavcu), ki jo je vrغل nekaj nad 7 metrov. Torej ni bilo atleta, če smemo nastopajočim sploh naleti to ime, ki je vrغل kroglo nad 8 metrov, kar še kljub temu ni nič posebnega. Prav tako slaba znamenja je bila dosežena v metu diska. Okrog 25 m so se vrtili meti. Tudi kopje ni hotelo dalj ko okrog 30 m. Pri skoku v daljavo ni šlo niti 5 m. Pa kaj bi naštevali podpovprečne rezultate. V bodoče bi bilo mnogo boljše, če bi takšno prvenstvo bilo za zaprtimi vrati. Za »atlete« so takšni »damski rezultati« nečastni. Temu primeren je bil tudi obisk na nedeljski prireditvi, ko je bilo tekmovalcev skoraj več kot pa gledalcev. Sodniki so bili na mestu in so izpolnili svoje dolžnosti. V bodoče naj bodo podobne prireditve bolj resnega značaja. Tako vsaj mi želimo.

V četrtek bo na sporedu zanimiva tekma

V četrtek, dne 24. t. m., bodo ljubljanski nogometaši pripravili športni publiki malo presenečenje. Na sporedu bo tekma kombiniranega moštva proti SK Ljubljani, ki bo okrepjena s nekaterimi igralci SK Hermesa. V kombiniranem moštvu bodo nastopili izključno le igralci znani naši publiku iz prejšnjih gostovanj. Ti igralci so se udeleževali v športnih klubih ISSKM, Železnikar, Rapid itd.

Postava kombiniranega moštva bo naslednja: Rogelj, Antonič, Obersnel, Pelicon, Varl, Aceto, Bačnik, Vodeb, Vesnaver, Bertencelj, Obersnel.

Ta imena so nam dovoljno jamstvo, da bo tekma nudila našemu občinstvu res pravi športni užitek. Zaradi tega naj pohiti sleherni, ki mu je res do lepe igre, v četrtek ob 6 na igrišče SK Ljubljane.

SK Ljubljana vodi z 10 točkami v prvenstveni tabelici prvega razreda. Za njo sledi Hermes s 6 točkami, nadalje pa Mars z 2 in Tobačna tovarna brez točke. Ljubljani je prvo mesto zagotovljeno. Tudi Hermes bo skoraj gotovo obsedel na drugem.

Mladiki v drugem razredu manjka le še pičel remis od nadaljnjih tekem, ki jih še mora odigrati, pa bo postala prvak v svojem razredu. S prvim mestom pa ji bo odprta pot v prvi razred, med najboljše domače klube.

Po nedeljskih golih, ki so padli na igrišču Ljubljane med Ljubljano in Hermesom vodi v razpredelnici najbolj uspešnih strelcev Hacler z 9 goli, sledi mu Ačko 8, Sandi 7, pa še cela vrsta igralcev, ki so zabili po gol ali dva.

Prihodno nedeljo bodo na sporedu tele prvenstvene tekme: v prvem razredu Mars: Tobačna tovarna, v drugem pa srečanje med Zabjakom in Korotanom.

Z Gorenjskega

Novo zaščiteno področje na Koroškem. Vsa pokrajina Gorlice na Osojskem jezdaj zaščiten po zakonu o zaščiti prirode. Ne smejo se trgati, kar se po sebi razume, ne strogo ali delno zaščitene ratline, marveč sploh nobene svetle. Kdor se pregreši, bo kaznovan po zakonu o zaščiti prirode.

Boj osam, velikim škodljivkam sadja, praporca gorenjski tednik. Maja in junija se pokažejo oplojene samice, ki jih je lahko spoznati po posebno dolgem, debelem zadku. Neutrudno skušajo samice zgraditi svoje gnezdo iz zglozanega in s slino zlepjenega lesa, podobnega papirju. Ta čas jih je treba odločno zatirati, če se hočemo ubraniti v poletju nadloge os. Te žuželke so posebno nadležne ne samo zaradi velike vsiljivosti, temveč kot izrazite sadne škodljivke. Kot dobro sredstvo za zatiranje se je obnesla kakršno koli sladko tekočino do polovice napolnjena steklenica, katero obesimo prosto na sadno drevo. V njo se ujamajo ose.

Proti kupovanju na slepo odločno nastopa »Karawanken Bote«, ki med drugim izvaja: Zmerom se še najdejo ljudje, ki jih nekaj magično privlačuje, če vidijo stali pred kakšno trgovino nastavljenimi ljudmi. Sami se postavijo tudi v vrsto in sprašujejo vihravo in sramežljivo, kaj vse se dobi. Neizrečeno so srečni, če po večurnem čakanju lahko nekaj kupijo, česar sploh ne potrebujejo in česar v normalnih časih sploh ne bi kupili, ker nimajo za to nobene uporabe. Slišite žene v tekstilni trgovini vprašati prodajalko, koliko je zapadlo pik na njeni oblačilni nakaznici in kaj za to lahko dobe. Te žene očividno nimajo prave želje za kako določeno perilo in sploh ne vedo, kaj naj kupijo; so samo v strahu, da ne bi bile kakor koli prikrajšane in da bi kdo drugi kaj kupil, česar nimajo same. Nebrzdana strast do nakupovanja se družijo z brezmišelnim grabeljivostjo in dobro mero nevoščljivosti. Od kod to? Vsa ima danes več denarja, ker se v njenem času mora manj kupiti. Z denarjem razpisajo posebno oni, ki niso bili prej vajeni razpolagati z večjo množico denarja, kakor ravno s toliko, kolikor so potrebovali za vsakdanje življenje. Ti ravnaajo brez dvoma nepremišljeno, kajti nabavljajo si veliko nepotrebnih stvari, glede katerih se kasneje samo jeze, ko je zopet vsega na razpolago in so poleg tega te stvari še preplačali. Bolj premeteno gotovo ravna oni, ki si sedaj kupi le najpotrebnejše in si hrani denar za kasneje.

S štajerskega

Smrt župnika Janeza Lorbeka. V Olimju pri Podčetrtku je umrl župnik Janez Lorbek, ki je tam župnikoval od leta 1914.

Umrla sta v Mariboru 47-letni vozovni mojster dr. Železnik Karel Berglez in 37-letna zasebnica Ana Mraz. V Ljupah pri Dobrni je umrl 81-letni Martin Sadovnik, v Gornjem Sečovem pa 72-letna Julijana Beg. V braslovski občini so umrli: 76-letna Marija Črešnovar iz Letuša, 84-letni Blaž Mazil iz Grajske vasi, Neža Kosar, 69 let, z Grajske vasi, 80-letni Ivan Zibert iz Letuša, Neža Kok, 67 let, iz Podvrha, Marija Strjanšek, 66 let, iz Topol in Andrej Bizjak iz Letuša. V Celju so umrli: 81-letna Marija Kristan, 32-letni Vinko Krohne iz Sv. Jurija pri Zidanem mostu, 74-letni Franc Motoh iz Celja, Stanko Lončar, 5 let, z Mrzle Planine, Franc Ramšak, 61 let, iz Celja in 51-letna Jožefa Stvarnik roj. Omak iz Celja.

Poročili so se v Celju: Emil Drogenik in Zofka Ojnik, Franc Vučko in Marjeta Hrastnik, vsi iz Celja, Alojzij Trobič iz Brucka ob Murji in Viljenima Petrič iz Celja. V Rogaski Slatini sta se poročila Ivan Rusjan in Marija Šrimf, oba iz Spodnjega Sečova. V Braslovčah so se poročili: Karel Herodež in Teodora Funder iz Dornove, Jakob Piki, iz Knittelfelda in Marija Povše iz Orle vasi, Franc Korun iz Dornove in Angela Funda iz Prebolda.

Smrtna nesreča šoferja. Šofer Franc Reberšak se je zaletel s svojim tovornim avtomobilom na nezavarovanem prelazu pri Weizu v lokomotivo osebnega vlaka, ki je vlekel avtomobil 15 metrov daleč, s seboj in ga je popolnoma zdrobila. Pri tem se je lokomotiva prevrnila. Reberšak je bil tako hudo ranjen, da je v graški bolnišnici, kamor so ga takoj prepeljali, umrl. Dva njegova sopotnika sta bila laže poškodovana, prav tako strojevodja in kurjač. Od potnikov v vlaku ni bil nihče ranjen.

Posebna delovna skupina je bila ustanovljena v Stranknem uradu in sicer za ljudsko zdravje. Ustanovljena so bile tudi opazovalnice revmatizma. Zdravilišče v Laškem je sedaj popolnoma posvečeno zdravljenju revmatikov, deželna zavarovalnica v Gradcu pa je na novo uredila opazovalni in zdravstveni zavod za revmatizem. Na vseučiliški kliniki v Gradcu je bil 18. in 19. junija poseben tečaj, da se zdravniki posebej izobrazijo za borbo proti revmatizmu. Na tečaju so predavali odlični zdravniki.

Ljubljana

Koledar

Torek, 22. rožnika: Ahacij, mučenec; Pavlin Nolski, škof; Inocenc V., papež.

Sreda, 23. rožnika: Agripina, devica in mučenica; Edeltruda, kraljica in sveta žena; Eberhard, škof.

Obvestila

Ne mecite trebljenja na cesto! Naši mestni kmetovalci so zares pridni kot čebelice, saj je vsak košček zemlje v mestu vestno in z večino tudi strokovnjaksko obdelan. Razlika med njimi in med pravimi kmeti je le ta, da kmet uredi in počedi tudi okolico svoje njive ter ne meče kamenja, trebljenja in drugih odpadkov kar na cesto ali pot, kakor to delajo naši meščani. Ne samo, da to ni lepo, temveč je tudi po določilih cestno policijskega reda kaznivo. Če v tem pogledu ne bo mogoče drugače doseči reda, bo oblast pač morala seči po kazni in globah. Zlasti bi opozorili one meščane, ki so od mestne občine za nezadostno odškodnino dobili v najem svet za obdelovanje v raznih parkih in ob cestah, da imajo poleg pravice za obdelovanje javnega sveta obenem tudi dolžnost očediti in lepo urediti okolico svojih parcel ter odpeljati odpadke in kamenje. Tako bodo prihranili sebi in občini dosti sitnosti in stroškov. Posebno bodo pa malomarniži kaznovani tudi še na ta način, da priložnje leto ne bodo več dobili sveta v najem.

Snažite in škropite hodnike! Že lani je mestno cestno nadzorstvo z večkratnimi objavami opozarjalo hišne posestnike na njihovo dolžnost, naj redno snažijo in škrope hodnike. Pod snazjenjem se razume, da vsak dan pred 7. uro zjutraj redno pometo hodnike ter kopljejo travo, ki raste zlasti ob robu makadamskih hodnikov, včasih pa tudi med asfaltnim hodnikom in vrtno ograjo. Večina hišnih posestnikov in hišnikov resnično skrbi za hodnike ob hiši, vendar so pa med njimi tudi taki, ki te svoje dolžnosti ali sploh ne opravljajo ali pa zelo malomarno. Posebno opažamo, da hišni posestniki v Trnovem, na Mirju in v Rožni dolini ne kopljejo trave na hodnikih, kakor bi to morali. Zato je mestno poglavarstvo odredilo, da bo v začetku vsakega tedna napravilo poseben pregled vseh hodnikov ter bo brez nadaljnje kaznovalo vse one, ki do tedaj niso osnažili hodnikov ali izkopali trave in drugo. Opojinjamo torej vse hišne gospodarje, oskrbnike in hišnike, naj svoje hodnike uredi vsak teden, da ne bo sitnosti, kazni in globe. Navadno pometanje in škropljenje hodnikov pa je seveda treba opraviti vsak dan.

Ne smetite hodnikov in cest! Komaj so slaščičarji začeli prodajati sladoleđ, že nadebudna mladina pridno posega po njem ter sledovce svoje sladkosednosti v obliki papirnatih vrečic pušča po vseh cestah in ulicah v bližini slaščičarn. Na nelepa navada se je že tako udomačila, da ne pomagajo nobena svrila in opomini več. Menda bo res morala oblast prijeti in eksemplarično kaznovati nekaj teh malomarnežev, da bodo spoznali, da je red in snago po cestah potrebno prav tako spoštovati kot n. pr. red na tramvajih, ki se ga je občinstvo že privadilo. Lastniki slaščičarn naj pri izhodih svojih lokolov namestijo dobro vidne opozorilne napise in košare za odpadke, da bodo tudi s svoje strani vsaj malo pripomogli k vzgoji mladine. Res je sicer, da tudi marsikateri odrasli nima pravega čuta za snago po cestah. To vidimo najbolj na tramvajskih postajah v središču mesta, saj je pogled na te postaje posebno proti večeru prav žalosten. Povsod leže tramvajski vozni listki, ki jih veter raznaša še v sosednje ulice. Tudi tu bo morala oblast z občutnimi kaznimi in globami poučiti neobgljivje ljudi, da cesta ni smetišče. Saj vendar ni tako zelo težko tudi na cesti upoštevati najnosovnejša pravila za red. Povsod po mestu so koški za odpadke — samo nekaj korakov do bližnjega koška — pa že zadostite vsem zahtevam in se rešite kazni.

Ljubljansko gledališče

Drama:
Torek, 22. junija ob 18: »Jorijeva hči«. Red tork.
Sreda, 23. junija ob 18.30: »Skupno življenje«. Red sreda.
Četrtek, 24. junija ob 18.30: »Stari in mladi«. Red četrtek.
Petek, 25. junija: zaprto.
Sobota, 26. junija ob 18: »Jorijeva hči«. Red B.
Opera:
Torek, 22. junija: zaprto.
Sreda, 23. junija ob 18: »Prodana nevesta«. Red A.
Četrtek, 24. junija ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Petek, 25. junija: zaprto.
Sobota, 26. junija ob 18: »Tiha voda«. Red A.

Kolumb odkriva Ameriko

Zemlja je silno rodovitna in posajena z »mames«, fižolom, z bobom in prosom. Videla sta tudi mnogo surovega bombaža, predvina in obdelanega bombaža. Ugotovila sta, da vsaka posamezna hiša nabere za več kakor 500 arbohasov in da bi se dalo vsako leto odpeljati približno 5000 stotov. Kolumb pristavlja, da je mnenja, da bombaža ne sade in da daje svoj sad skozi vse leto. Ta bombaž je zelo fin in ima zelo velik strok. Ljudje dajo vse, kar imajo, za smešne cene in tako so na primer zamenjali veliko košaro bombaža za nekaj palcev traku ali za katero drugo stvar, ki sta jim jo dala.

»Ta rod«, pravi Kolumb, »ni zloben in je malo bojeviti. Moški in ženske hodijo okrog goli, kakor so prišli na svet. Sicer nosijo ženske kos bombažnega platna, ki zakriva njihovo naravo, drugega pa nič. Zelo so spoštljive in ne preveč črne, nekoliko svetlejšee barve kakor pa prebivalci Kanarskih otokov. Ako bi se verne in posvečene osebe skušale njim posvetiti, sem prepričan, da bi vsi ti ljudje postali kristjani. Zato upam, da se bosta po volji božji Vaši Veličanstvi odločili in takoj postali primerne ljudi, da bi spravili pod okrilje svete Cerkve tolike narode in jih spreobrnil k sveti veri na podoben način, kakor so jih odtujili tisti, ki niso hoteli izpovedovati vere v Očeta, Sina in Svetega Duha. Ko bosta Vaši Veličanstvi zaključili tek svojega življenja, — kajti vsi smo smrtniki — bo v vajinem kraljestvu vladal najlepší mir in spokojnost, ker bo kraljestvo prosto vseh krivoverških ločin, zmot in podlosti. In Vajini duši bo sprejel večni Stvarnik, katerega sedaj prosim, naj Vama nakloni dolgo življenje in veliko povečanje kraljestva ter voljo in pripravljenost, da bosta pomnožila število vernikov svete krščanske vere, kakor sta bila to doslej vedno delala. Tako bodi.«

»Danem sem dal potegniti svojo ladjo na gladino in namerjam v četrtek oditi in v božjem imenu odpluti proti jugozahodu, da

bi stikal za zlatom in dišavami in odkrival nove zemlje.« To so Kolumbove besede, ki je bil sklenil odpotovati v četrtek. Ker je bil veter nasproten, je mogel dvigniti sidra šele 12. novembra.

Veliki trgovski načrti.

Ponedeljek, 12. novembra. Ob štirih zjutraj je Kolumb odplul iz Morske reke v smer proti otoku, za katerega so njegovi Indijanci odločno trdili, da se naziva Baveque. Kakor so znali s kretnjami dopovedati, so tam domačini nabirali ob obrežju zlato, in sicer ponoči ob svetlu luči. Pristavili so, da bo treba, če hoče dospeti do otoka, obrniti krmilo proti jugovzhodu.

Ko je prevozil osem milj od obale, je odkril novo reko, čez štiri milje nek drug rečni tok, ki se mu je zadel obsenejši in večji od vseh, kar jih je bil do sedaj srečal. Ni se hotel ustaviti ali zapluti v nobeno reko iz dveh razlogov. Prvi je bil važnejši, kajti čas in veter sta bila pripravna za iskanje prej imenovanega otoka Baveque, drugi pa je tičal v tem, da bi sam takoj opazil, ako bi ob morju ležalo kako obljudeno in znano mesto. Po reki navzgor bi mogle zapluti le ladje majhnih razsežnosti in ploskovite, dočim tiste, katerim je poveljeval, niso ustrezale tem pogojem. Če bi si pa vzel mujo, da bi raziskoval ti dve reki, potem bi izgubil preveč časa.

Vsa ta obala je bila obljudena, posebno pa v neposredni bližini reke, kateri je vzdol ime Sončna reka. Kolumb pravi, da je dan poprej, torej v nedeljo, 11. novembra, mislil, da bi bilo dobro, ako bi pobral nekaj prebivalcev ob reki in jih povedel s seboj pred vladarja, da bi se navadili njegovega jezika in bi po svojem povratku v domovino lahko dajali popolne podatke o posebnostih notranjinske dežele, postali pa bi tako tudi širitelji krščanstva, ker bi v istem času prevzeli španske šege in navade, pa tudi špansko vero.

»To pravim zavoljo tega«, pravi Kolumb, »ker opažam, da to prebivalstvo nima nobene vere, niti ni malikovalsko, pač pa je nasprotno silno krotko, brez zahrbtnosti in neoboroženo, ki ne mori niti ne zaslužuje drugih. Vrh tega so vsi skupaj silno boječji, saj jih sto beži, čim zagledajo enega našega moža. Zavoljo tega zbijamo šale na njihov račun.

Vedo, da je Bog, ker so pa lahkoverneži, so zadržno pričrjani, da smo mi prišli z neba. Skrbno ponavljajo molitve, ki jih izgovarjamo mi, in delajo znamenje sv. križa. Zaradi tega morata Vaši Veličanstvi skleniti, da jih bosta spreobrnil v krščansko vero. Ako bi s tem delom začeli, bi v kratkem času spreobrnil k naši veri množico ljudstev, istočasno pa bi si Španija pridobila veliko ozemlja in bogastva. To pravim, ker je v teh deželah brez dvoma ogromno zlata. Ni neutemeljeno govorjenje mojih Indijancev, da so na teh otokih kraji, kjer se koplje zlato, in da si prebivalci z njim krase vratove, uhleje, roke in noge. Vrh tega se dobe dragoceni kamni, biseri in neskončna vrsta dišav.«

»Ob tej Morski reki, iz katere sem preteklo noč odplul, se nahaja gotovo neizmerna količina mastikove smole, ki se utegne še povečati, ako bi nasadili poganjke, ki izredno hitro poženo, ozdrane od rastlin, ki tukaj rasto. Te rastline so številne in velike in imajo liste in sadeže podobne mastiku, ako niso celo večje od tistih, o katerih govori Plinij in katere sem jaz videl na grškem otoku Kiosu. Ukazal sem, naj več teh rastlin odrežejo, da bi ugotovil, ali bodo izcejalne smolo. Ker pa je ves čas, kar sem ga prebil na omenjeni reki, deževalo, sem mogel dobiti le malo količino, katero bom pokazal Vašima Veličanstvoma. Majhne količine je bržkone kriv tudi neprikladen čas za sekanje in rezanje teh rastlin. Kajti te rastline rade v tej deželi zrel sad na prelomu zime in pomladi.«

»Razen tega bi se dalo v tej deželi nabrati veliko bombaža. Ne bi ga bilo treba prevažati v Španijo, pač pa bi ga lahko sijajno prodali v velika mesta Velikega kana, katera bomo brez dvoma odkrili, kakor tudi v druga kraljestva, ki bodo srečna, ako bodo mogla služiti Vašima Veličanstvoma. V ista mesta bi lahko prodajali tudi druge izdelke iz Španije in Vzhoda, kajti ti kraji, o katerih govorim, leže na zahodu, gledajoč z našega nahajališča. Tukaj je obilo aloatnega lesa. Zavoljo njega si ne bi bilo treba beliti las, pač pa bolj zavoljo mastikove smole, ki ima visoko ceno, kajti drugje je ni dobiti, razen na otoku Kiosu, kjer so je, če me spomin ne vara, nabrali za dobrih 50.000 dukatov.

25.

Trije bratje so se torej na prvem križ-potju ob cvetoči lipi bili razšli; najstarejši si je izbral spodnjo pot, srednji srednjo, najmlajši pa, ko so mu solze očetove duše in zdravilna mana cvetoče lipe bile vrnile vid, je izvolil zgornjo pot.

In tako so se bili ločili... Spodnja pot je najstarejšega brata peljala po globokem klancu dol v Dravsko dolino. Ko je svoj hlebec bil že gredeč pojedel, je prišel pred lep grad, limbuški grad.

26.

Na limbuškem gradu je takrat živela mlada in zelo lepa graščakinja, ki je pa bila tako zlobna, kot bi se ji bila v prsih namesto srca zvila kača gadovka; strupene besede je kar sikala na graščinske hlapce in dekle. Tudi dninarji in ostali služabniki so bežali drug za drugim iz njene službe.

27.

Najstarejši brat je stopil na limbuški grad in že je stal pred lepo zlobnico, jo pozdravil in jo vprašal za delo in službo; ponedelj ji je takoj, da je doslej na planini drovaril in lesoval, odslej pa bi rad imel bolj-šo in lažjo službo.

Pri meni ni lahko služiti, zakaj moj hlapec mora znati delati v hlevu, na polju, v gozdu in še na reki Dravi! mu je odgovorila mrzlo.

Drvar pa jo je kar z očmi požiral, zakaj take lepote še nikdar ni videl.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Angleški list o težavah s prehrano v Rusiji
Cela vrsta razlogov, ki utemeljujejo domnevo, da bo letošnji žitni pridelek v Rusiji podvprečen

Lizbona, 22. junija. s. Angleška gospodarska revija »Economist« podaja najtemnejšo sliko položaja prehrane v Sovjetski Rusiji, zlasti pa piše o bližajoči zetvi.

Boj za čimvečji poljski pridelek v Sovjetski Rusiji — piše omenjeni list — bo verjetno eden najtežavnih, kar jih je bilo v zadnjih dveh desetletjih. Na žalost ne moremo na položaj gledati preveč rožnato. Iz cele vrste razlogov, ki se kažejo v vplivu sedanje vojne na sovjetsko poljedelstvo, bi se dalo sklepati, da bo

letošnji poljski pridelek manjši.

kakor pa je bil povprečni pridelek v prejšnjih letih. Letos je bilo posejane že tako in tako manj zemlje kakor pa v prejšnjih letih, tudi če izključimo Ukrajino in druge dežele, ki so jih zasedli Nemci.

Vojna je v Rusiji rodila neizogibne posledice tehničnega značaja. Primanjkuje poljedelskih strojev in delovnih moči. Poleg tega grozi v ruskih žitnih predelih, ki so še ostala sovjetska, huda suša. In potem so Rusi izkoristili le najmanjši del ozemlja, ki so ga na jugu osvojili nazaj.

Priznanje sovjetskega zastopnika

Skromen, a zelo poučen popis položaja v teh deželah — piše omenjeni angleški list — je podal voditelj sovjetskega zastopstva na medzvezniški konferenci v Hot Springsu, na konferenci, ki se je bavila z vprašanji prehrane. Bil je to Krutikov, ki je dejal: »Pridelek na ozemlju, ki so ga bili zavzeli Nemci, bi bilo mogoče dvigniti samo za ceno znatne izgube časa, energije in denarja. Drugačen je položaj v drugih sovjetskih deželah oziroma v pokrajinah, ki leže med Sibirijo in Volgo. Žitornim predelom ob srednjem Donu in ob spodnji Volgi, kakor tudi v Kazakstanu grozi suša, zakaj srednja množina padavin v teh krajih ne presega 15 do 16 palcev. Poleg tega so ti kraji izpostavljeni pustošujočim vetrovom iz azijskih step.«

Vsi opomini malo zaležejo

Vsi opomini sovjetskega tiska kmetom v teh deželah, naj se pripravijo na dobo suše in naj orjejo zemljo globlje ko po navadi, malo zaležejo, ker primanjkuje poljedelskih strojev in ljudi po posestvih. Na drugi strani pa so kolektivna posestva ob Volgi zdaj edina, kjer pridelajo v vsej evropski Rusiji več žita, kakor pa ga tamkajšnji kraji sami potrebujejo. Doba hude suše pomeni, da bo vsa

Rusija v največji meri odvisna od Sibirije

pri svoji oskrbi z žitom. Kaj se to pravi, bomo razumeli, če pomislimo na ogromne prevozne težave, ki so v zvezi s takšnim oskrbovanjem iz Sibirije, zlasti še, ker se Rusi s temi težavami bore že dolgo časa.

Severni del evropske Rusije in Transkavkazija ne moreta odstopiti prav nič svojega žitnega pridelka, zakaj tudi v teh deželah pridelajo 50 do 60 odstotkov manj žita, kakor pa bi ga same potrebovale. Poljedelstvo poleg tega vedno bolj pogreša strojev,

kar je v Rusiji še hujše, zakaj nobena država na svetu ni pri svojem poljedelstvu tako navezana na tehnična sredstva kakor prav Rusija. Primanjkuje traktorjev. Pokvarjenih traktorjev ne morejo popravljati, ker ni potrebnih delavnic in nadomestkov delov. Vedno bolj se čuti pomanjkanje strokovno usposobljenih ljudi in inženirjev. Pri letošnji zetvi se je to močno poznalo. Oskrba z žitom je v Sovjetski Rusiji v nasprotju z drugimi državami bistveno važnosti za ljudsko prehrano. Ruski človek ob normalnih razmerah dobiva 70 do 75 odstotkov

svojih kalorij iz kruha. Od začetka vojne dalje je

rusko civilno prebivalstvo jedlo skoraj izključno le kruh in krompir

Važno vprašanje, ki si ga zdaj v Rusiji vsak zastavlja, je, ali morda ne bo poljski pridelek v tretjem letu vojne tako pičel, da bodo morali še znižati dnevni obrok kruha in krompirja. Skoraj nemogoče si je predstavljati, kako so v Rusiji uredili omejitve prehrane. Navadno sovjetski državljani niti ne računata na obrok, ki mu pripada, pač pa živi iz rok v usta ter se zadovolji s tem, kar mu da. Pri delavcih, ki so zaposleni v vojni industriji, je pre-

Umetno pridobivanje beljakovin

Za ljudsko prehrano in za dosego zmage silno važen izum

Med poskuse, kako dobiti po biološki poti nove surovine, spada tudi poskus, priti na umeten, sintetičen način do beljakovin. Ta poskus je pred nedavnim rodil uspeh in umetno dobi-vanje beljakovin, ki je v Nemčiji zavzelo že velik obseg, postaja čedalje važnejše.

Med drugimi podrobnostmi, ki so v zvezi s tem, piše italijanska poročevalska družba »La Corrispondenza« tudi, da so začeli v Nemčiji gojiti posebne vrste gob, ki vsebujejo do 50 odstotkov beljakovin. Te gobe goje v ogromnih, ko stolp visokih posodah, v katere dajo tudi raztopljene hranilne snovi. Ta novi postopek umetnega pridobivanja beljakovin prinaša lahko posebno velike koristi predvsem tistim deželah, kjer je močno razvita industrija celuloze.

Turčija bo zvesta vsem pogodbam in svoji nevtralnosti

Ankara, 21. junija. s. Turški list »Tasviri Efkare« razglablja o turški politiki in piše med drugim, da bo Turčija ostala do temelja zvesta vsem sporazumom in pogodbam, ki jih je bila podpisala s različnimi državami. »Vendar pa« — pravi list — »nobena stvar ne more Turčije pripraviti do tega, da bi opustila nevtralnost, ki je temelj turške politike.« Svoja izjavljajna člankar končuje s pripombo, da si turški narod z največjo vnemo prizadeva, da bi ohranil svojo nevtralnost.

Ukrepi nove argentinske vlade

Buenos Aires, 21. junija. s. Z ukrepom predsednika republike, je general Ramirez ustavil vsa zborovanja za volitev predsednika in podpredsednika republike. Volitev bi morala biti 5. septembra. Z drugim ukrepom odpravlja besedo »zadržan« iz vseh ustavnih odredb sedanje vlade. Ukrep poudarja, da so vrhovno državno sodišče in vse vlade na svetu priznale sedanjo vlado kot argentinško narodno vlado.

Sovjetski glas o vojni moči Nemčije in nemških namelih

Stockholm, 21. junija. s. Glasilo ruske komunistične stranke »Pravda« prinaša članek, v katerem svari sovjetsko javno mnenje, naj nikar ne dela prenapetih sklepov o vojni moči Nemčije. »V zadnjih časih,« pravi list, »je bilo mnogo čvakanja, s katerim so hoteli ruskeemu ljudstvu prikazati Nemčijo kot oslabiljeno. Te govornice so zlagane. Nemška vojska ni ne premagana, ne oslabiljena in njen duh je še vedno zelo visok. Rusija si ne sme delati utvar, zakaj Nemčija ni odnehala od svojih načrtov. Pričakovati je treba, da bodo

hrana odvisna od tega, koliko njihova lovna pomaga pri delu za čimvečji poljski pridelek.

Z vojakji še najboljše ravna jo Rdeča vojska je prav tako kakor nemška tista, ki z njo najbolj postopajo. V zvezi s tem je zelo značilno, da je sovjetski zastopnik na prehranjevalni konferenci v Hot Springsu v svojih zahtevah tudi omenjal potrebe vojske. Kaže, da je večina živil, ki so bila poslana Rusiji na temelju določb zakona o posojanju in dajanju v najem, bila namenjena neposredno vojski. Določbe omenjenega zakona glede dobav v Sovjetsko Rusijo se stalno spreminjajo.

Pošiljanje živil je polagoma postalo enako važno kakor dobava orožja in streliva

Prvotno so živila obsegala le silno majhen del teh pošilk. Konec preteklega leta so se dobave živil v Rusijo povečale, in v začetku letošnjega leta je polovico živil, ki so jih Združene ameriške države poslale v Rusijo, ivorilo meso in maščobo. Zdjaj upajo, da bodo lahko povečali tudi dobave žita Sovjetski Rusiji.

Velika prednost novega postopka je predvsem v tem, da ni nujno potrebno, da bi takšne gobe gojili na površju hranilne raztopine, pač pa lahko v notranjosti te hranilne raztopine, ki jo dobivajo iz žvepletega luga. To pomeni, da je pridobivanje umetnih beljakovin postalo na ta način bolj ekonomično in donosnejše. Pri tem novem postopku gobe tudi lahko hitreje rasejo.

Tako so nemška znanstvena raziskavanja močno podprla izdelovanje surovine, ki je silno važna za prehrano našega naroda, — piše »La Corrispondenza« — ter tako posredno daje svoj prispevek za zmago našega orožja v sedanjem hudem boju.

Nemci začeli s pobudo, da bi si na vzhodnem bojišču pridobili novih prednosti, preden bi prišlo do končnega spopada.« List na koncu opozarja, naj bodo ljudje budno na straži pred letalskimi napadi, češ da so se Nemci oskrbeli z novim, zelo uspešnim uničevalnim orožjem, kakor n. pr. s posebnimi zažigalnimi bombami, ki pri poslednjih predro dve nadstropji ali tri, preden se razleže. Sovjetska zveza mora biti pripravljena na nova presenečenja od sovražnika.

Poročila iz Mehike pravijo, da ognjenik Paracutin še zmeraj silovito bruhla in povzročala hudo škodo v okolici. Vlada je ukrenila, naj ljudi, ki so zaradi goreče lave v največji nevarnosti, odpeljejo z letali.

Iz Sofije poročajo, da bo mešani bolgarski in romunski odbor za zgraditev mostu čez Donavo začel s svojimi razpravami o načrtu danes.

Romunski mornariški podtajnik je v svojem govoru po radiju dejal, da je Romunija po enem mesecu težkih bitk osvobodila Bukovino in Besarabijo, ki sta ji bili ugrabljeni. Vojne pa ni bilo konec, ker je po vojaških pravilih sovražnik premagan šele, ko je uničena njegova vojaška sila. To je vzrok, zakaj Romunija nadaljuje svoj boj proti boljševizmu.

Ameriško vojno ministrstvo je objavilo, da so Združene države od početka vojne izgubile 89.503 mož. Padlo je 15.029 vojakov, ranjenih je bilo 21.101, pogrešajo 32.883 mož, ujetih pa je bilo 20.490 vojakov. Od celotnega števila je bilo 26.616 mornarjev. To so uradne številke, ki so pa nezanesljive, ker Amerikanci svoje izgube objavljajo po obrokih, kakor je angleška navada. Resnično število izgub mora biti daleč večje.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

8

Čaj ob petih.

Ob oglu palače, ki je stala dvajset korakov od hotela, kjer sem stanoval, je tudi tisto popoldne kakor vedno stal berač. Nasil je črne naočnike in se naslanjal na zid. Očitno je bil slep.

Malo prej sem blizu stopnic, ki so držale na most, srečal drugega takega človeka. To je bil mlad siromak brez nog. Kakor kupček nesreče se je stiskal na nekakem ročnem vozičku.

Dve sto metrov naprej, na koncu moje poti, deset korakov od Myersove palače, kamor sem bil namenjen, sem šel mimo razcapanca, ki je prodajal razglednice, kakor vedno.

Vsakemu izmed teh treh beračev sem dal novce in vsakdo izmed njih mi je povedal besedo, zaradi katere sem se, preden sem stopil čez prag Myersove palače, potipal po hlačnem žepu, da bi se prepričal, če imam s seboj svoj mali, pa izborni samokres...

Ura je bila skoraj pet popoldne. Ura za popoldanski čaj. Torej me je v Myersovi palači pričakovala sladka grofica Sonja s svojimi najboljimi klepetavimi prijateljicami ter z nekaj gospodi, ki so zahajali k njej na čaj ob petih.

Tisti njen salon, kamor sem zahajal zdaj že več kot mesec dni in kjer sem prebil skoraj vsak dan nekaj ur, je bil res razkošen. Ure, ki sem jih preklepetal v njem, so bile lepe in kar se da prijetne.

Tiste čase — bilo je junija 1917 — mi je bilo ime Peter Chiad in na moji vizitki se je lesketala lepa plemiška kronica.

Tudi tisti dan so me sprejeli kar se da ljubeznivo kakor zmeraj. V salonu je bila grofica Sonja s tistimi moimi stitimi prijateljicami kakor po navadi. Med moškimi pa je bil nekdo nov; neznan gospod, star kakih

štirideset let, prijaznega videza ter zlikan in zgleden, kakor da bi ga bil iz škatlice vzel. Predstavili so mi ga kot Charlesa Hearsona, polkovnika ameriške vojske.

Kdo ve, kako da je pogovor nanesel na dragulje. In tako mi je polkovnik pomolil pred oči desnico, da bi mi pokazal krassen rubin, ki se mu je lesketal na prstancu. Pri tem sem zapazil, da mu manjka ves tretji členek na kazalcu desne roke.

Ko sem to pohabo zagledal, nisem niti trenil, četudi se mi je v spominu pri prič obudil prizor iz pred petih mesecev, ko smo med mogočnimi krili blagajne v nekem našem konzulatu našli kosce mesa, katerega se je držal izbrano zgleden in osvetljen noht...

Pogovor je bil prijazen kakor zmeraj. Ko smo nehali z dragulji, smo začeli govoriti o konjskih dirkah. Četudi sem se pogovora krepko udeleževal, so se mi po glavi podile čisto drugačne misli: kos kravačevega prsta v blagajni, izbruh kužne bolezni med konji v francoski vojski, izginjenje ključa za razvozlavanje skrivne pisave, napad na našega kurirja, ki je držal zvezo z Lizbono.

V salonu so dosti kadili in zrak je bil precej slab. Zaradi tega se mi je zdelo dobro, da bi za trenutek stopil k odprtemu oknu, ki je držalo na lep vrt. Tako sem tudi storil.

Med pogovori je prišla sedma ura. Bil je torej čas, da se poslovimo. Toda prav tedaj, ko sem se grofici priklonil, da bi šel, sem začutil, da mi je nekaj mrzlega pritisknil na tilnik. Bil je »polkovnik«, ki mi je nastavil od zadaj samokres. Oni trije gospodje, ki so bili stalni gostje pri grofici, so zastavili vrata. Kar se pa tiče dam z grofico vred, so pa bile negibne in

mirne, da je človek moral osupniti.

Moj položaj ni bil ravno rožnat in preprost. Marsikdo bi bil mislil, da živ ne pojem več od onod.

Toda prav tisti trenutek sem zaslišal nek šum, ki je prihajal iz sosednjih sob. Hip pozneje je v salon vdrlo šest stražnikov s samokresi v rokah. Soba je imela ena sama vrata, okno je pa bilo previjsoko, da bi kdo tvegal skok z nje-ga. Zaradi tega so se gospodje z omenjenimi damami morali vdati.

Skrivnostni polkovnik je bil sicer močno presenečen, a četudi so ga zasačili s samokresom v roki, je vendar živo ugovarjal proti taki samovoljni kršitvi osebne svobode in proti temu, da so ga takole pri-jeli. Toda brž se je pomiril in strahovito pobledele, ko je videl, da mi je nekdo od stražnikov izročil debel svezjen listin.

»Kje ste vzeli te papirje?« je zarjovel »Amerikanec« ter se otepal stražnikov.

»V vašem hotelu in v vašem kovčegu,« sem odgovoril z nasmehom. »Morda ste presenečeni, da vemo za vaš naslov? Razumljivo, saj ste dopotovali sem komaj pred nekaj urami. Toda spomnili se boste, da ste sami povedali ime, ko ste se mi pred dvema urama predstavili. Za moje ljudi je torej bila kaj lahka naloga, da so šli pa poiskali hotel, v katerem ste se ustavili. Veste sicer, da ves ta čas, kar sem zvedel za vaše ime, nisem niti za trenutek odnesel petja iz te sobe. To je vse res, dragi gospod polkovnik.

Ne veste pa, da sem ta čas »brzojavil«... Zdjaj, ko ste si na jasnem, kaj vas čaka, vam pač lahko zapupam majhno poklieno skrivnost... »V sobi je bilo vroče. Zaradi tega sem stopil k oknu. Omikan človek zna nekaj jezikov in morda tudi tak jezik, ki ga nihče ne govori in nihče ne piše!

To je čudni, pa zanimivi jezik mutcev, da povem na kratko. Dovolj, da pomolite eno samo roko za dobro minuto skozi okno, pa je za vaše fletno ime je treba samo nekaj malega znamenaj. Zaupen človek, ki je stal dobrih dve sto metrov od tukaj, je s pomočjo dobrega daljnogleda bral tisto, kar mu je pripovedovala moja roka z znamenji, kakor jih uporabljajo nemi. Zvedel je torej za vaše ime, poiskal hotel, naredil preiskavo in potem prišel z ojačenjem sem. Kaj prepreposta zadeva, mar ne?«

Tako smo prijeli prav vse člane tako imenovane »skratke tolpe«, to je eno najbolj delavnih in najbolj prebranih izmed sovražnikovih vohunskih skupin.

Lov je bil težaven in naporen, zakaj četudi smo v več primerih sumili o tem in onem, vendar nismo imeli dokazov. Glavno pa je pri vsem bilo, da se nam je poglavar tolpe, »polkovnik«, vedno izmuznil, dasi smo poznali njegovo neizbrisljivo znamenje, namreč odtrgani prst.

Treba je bilo delati na moč potrpečljivo. Dosti so mi pri tem pomagali tisti trije berači, agentje naše vohunske službe, ki so nadzorovali okolico Myersove palače in so me konec koncev le obvestili, da je miš zašla v past...

Prav bi bilo, da bi že razložil, kako se je mogel polkovniku zbuditi tolikšen in tako pravičen sum, da mi je nameril samokres v tilnik. Mislim, da v tem ni bilo nobene posebne sposobnosti ali čarovnega daru. Prevečanec je poznal skoraj vse agente naše vohunske službe. Vsaj zdi se mi tako. Vprašati ga nisem utegnil, zakaj dva dni potem, ko smo ga prijeli, je pustil življenje na strelišču neke angleške trdnjave...